

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และทักษะการทำงานเป็นทีม ในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

วิไลวรรณ วิไลรัตน์ และ สรียา หมัดอาด้า

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
จังหวัดยะลา 95000

wilaiwan.kib@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่ 2) เพื่อศึกษาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่ โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยคือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตารางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่ จำนวน 8 เรื่อง ได้แก่ 1) ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของแผนที่ 2) ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของแผนที่ 3) องค์ประกอบของแผนที่ 4) สัญลักษณ์ในแผนที่ 5) มาตราส่วนแผนที่ 6) ทิศทาง 7) ความสูงและทรวดทรง และ 8) การกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่ แบบสอบถามความคิดเห็นจากการเรียนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ร้อยละ (P) โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดให้ผ่านเกณฑ์อยู่ที่ร้อยละ 80 และสถิติทดสอบที่แบบ one sample t test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 30 คน มีนักศึกษาจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ตามที่กำหนด ไม่ผ่านเกณฑ์ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 มีคะแนนน้อยที่สุดเท่ากับ 14 คะแนน มีคะแนนมากที่สุดเท่ากับ 20 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.2 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.32 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ทักษะการทำงานเป็นทีมที่เกิดขึ้นจากการเรียนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการทำงานเป็นทีมก่อให้เกิดความรักความสามัคคีระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เนื่องจากมีการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ได้ฝึกการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนๆ และการเรียนรู้สิ่งใหม่ร่วมกัน แต่ในบางครั้งการทำงานร่วมกันอาจทำให้เกิดความขัดแย้งกันบ้างเนื่องจากความคิดเห็นไม่ตรงกันและความรู้สึกไม่เท่าเทียมกันในการปฏิบัติงานกลุ่ม ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้การวางแผน และเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้งานสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบร่วมมือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการทำงานเป็นทีม

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การเรียนรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพในทุกระดับการศึกษา ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาส่งผลให้คนไทยมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคนไทยในยุคศตวรรษที่ 21 คือการเป็นนักสืบสอบหาความรู้ด้วยความสนใจใฝ่รู้ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข, 2557) การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดให้ผู้เรียนช่วยกันเรียนรู้โดยพึ่งพากัน มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ใช้ทักษะทางสังคมในการทำงานร่วมกัน มีการวิเคราะห์กระบวนการ ทำงานกลุ่มและมีการตรวจสอบผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนับว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์และเกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งการเรียนรู้แบบร่วมมือมิใช่เป็นเพียงการจัดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เช่น ทำรายงาน ทำกิจกรรมประดิษฐ์หรือสร้างชิ้นงาน อภิปราย ตลอดจนจนปฏิบัติการทดลองแล้วผู้สอนทำหน้าที่สรุปความรู้ด้วยตนเองเท่านั้น แต่ผู้สอนจะต้องพยายามใช้กลยุทธ์วิธีให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการประมวลสิ่งที่มาจากการทำกิจกรรมต่างๆ จัดระบบความรู้สรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นหลักที่สำคัญ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2544)

ทิสณา เขมมณี (2552) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือได้รับความนิยมอย่างมากนับตั้งแต่มีรายงานการวิจัยเรื่องแรกได้รับการตีพิมพ์ในปี 1898 ซึ่งการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลดีต่อผู้เรียน คือ 1) ช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 2) ช่วยให้ผู้เรียนมีน้ำใจนักกีฬามากขึ้นเห็นคุณค่าความแตกต่างที่หลากหลาย การประสานสัมพันธ์และความร่วมมือกัน 3) ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้สึกดีเกี่ยวกับตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

ในปัจจุบันทักษะการทำงานเป็นทีมถือเป็นทักษะสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ลำเทียน เผ่าอาจ (2559) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการทำงานร่วมกันเป็นทีมคือ 1) การมีปฏิสัมพันธ์คือการทำงานร่วมกับผู้อื่นการติดต่อกับผู้อื่น มีความกระตือรือร้น ที่จะช่วยเหลือกัน มีความห่วงใยเอื้ออาทรกัน มีการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน 2) การสื่อสารอย่างเปิดเผยคือ การติดต่อกันกันอย่างทั่วถึงและเปิดเผยตรงไปตรงมา มีความชัดเจน สมาชิกสนใจข่าวสารที่รับฟังโดยปราศจากความเคลงใจสนับสนุนให้ผู้อื่นเปิดเผย สมาชิกเปิดใจและร่วมมือกันแก้ปัญหา 3) การมีส่วนร่วมคือ การทำงานที่สมาชิกแต่ละคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและร่วมมือกันแก้ปัญหา มีการทำงานโดยกระบวนการกลุ่มของสมาชิก มีความรับผิดชอบต่อกัน มุ่งมั่นไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน และเสริมสร้างการรับรู้ในการทำงานร่วมกัน 4) การมีเป้าหมายเดียวกัน คือ ทิศทางที่สมาชิกทุกคนร่วมกันกำหนดขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการทำงานที่ตรงกันและแจ่มชัด 5) ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน คือ ความรู้สึกระหว่างบุคคลโดยรวมไว้ซึ่งความรัก ความเมตตา นิยมชมชอบ ความเชื่อมั่นจนเกิดความเชื่อถือว่าไว้วางใจในบุคคลนั้นด้วยความเต็มใจ 6) การยอมรับนับถือคือ การรับฟังซึ่งกันและกัน เคารพในบทบาทหน้าที่ของกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างของกันและกันด้วยความจริงใจและพร้อมที่จะร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจ จากงานวิจัยของ ประภาภรณ์ พลเยี่ยม ประวิทย์ สิมมาทัน และพงษ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์ (2560) แสดงให้เห็นว่าทักษะการทำงานเป็นทีมโดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบจิ๊กซอว์ 2 ร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและเกิดทักษะการทำงานเป็นทีมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งงานกันทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

จากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่ ซึ่งเป็นวิชาบังคับในกลุ่มสาระภูมิศาสตร์ในปีการศึกษา 2559 ที่ผ่านมามีข้อเสียด้านและข้อคิดเห็นจากนักศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน เนื่องจากวิชานี้มีเนื้อหาค่อนข้างยากทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เช่น การคำนวณมาตราส่วนแผนที่ การหาทิศโดยมุมอาซิมูท การหาตำแหน่งบนพื้นโลก การอ่านแผนที่ เป็นต้น ที่ผ่านมามีผู้สอนจะเน้นให้นักศึกษาเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองและลงมือทำเป็นรายบุคคลแต่เกิดปัญหาเพราะว่า นักศึกษาในชั้นเรียนมีความรู้และความสามารถแตกต่างกัน ดังนั้นนักศึกษาที่เรียนดีจะสามารถทำงานและลงมือปฏิบัติได้อย่างรวดเร็วได้คะแนนดีในทุกกิจกรรม ในขณะที่นักศึกษาที่เรียนปานกลางและค่อนข้างอ่อนอาจจะตามไม่ทันในบางกิจกรรมและไม่ได้สนใจทบทวนเนื้อหาหลังจากเลิกเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาที่มีความแตกต่างกันมาก ส่งผลถึงเกรดในตอนปลายภาค ดังนั้นในปีการศึกษา 2560 ผู้วิจัยจึงต้องการหาเทคนิคและวิธีการสอนรูปแบบใหม่เพื่อให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นและมีความสุขจากกิจกรรมในชั้นเรียน

ตามที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานร่วมกันของนักศึกษา การจัดกิจกรรมในห้องเรียนผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็นกลุ่มละ 5-6 คน ในแต่ละกลุ่มจะมีนักศึกษาทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อนรวมกัน ซึ่งนักศึกษาจะต้องเปลี่ยนกลุ่มใหม่ในแต่ละสัปดาห์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบคือ 1) รูปแบบกลุ่มสืบค้น (Group Investigation: GI) 2) รูปแบบกลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) 3) รูปแบบแบ่งปันความสำเร็จ (Student Teams Achievement Division: STAD) และ 4) รูปแบบกลุ่มร่วมมือแข่งขัน (Team - Games - Tournament: TGT) ซึ่งในการแบ่งรูปแบบกระบวนการกลุ่มนั้นได้คำนึงถึงความเหมาะสมในการทำกิจกรรมของแต่ละสัปดาห์ โดยผู้วิจัยต้องการให้มีความหลากหลายเพื่อไม่ให้นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่าย และต้องการหาเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เหมาะสมกับนักศึกษามากที่สุด ผลการศึกษาในครั้งนี้จะได้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาเทคนิคการสอนในสาระภูมิศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้นักศึกษามีผลการเรียนที่ดีขึ้นและสามารถปรับตัวให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

จุดประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่
2. เพื่อศึกษาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1 กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน

1.2 ตัวแปร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท ได้แก่

- ตัวแปรต้น คือ เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2. วิธีการศึกษา

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ตารางกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 8 เรื่อง คือ 1) ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของแผนที่ 2) ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของแผนที่ 3) องค์ประกอบของแผนที่ 4) สัญลักษณ์ในแผนที่ 5) มาตรฐานส่วนแผนที่ 6) ทิศทาง 7) ความสูงและทรวดทรง และ 8) การกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นข้อสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งออกแบบทดสอบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่ใช้จัดการเรียนการสอน

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่ทั้ง 8 สัปดาห์

2.4 แบบฝึกหัดเพื่อการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นคำถามที่ใช้วัดความรู้ความเข้าใจหลังจากการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในแต่ละสัปดาห์

2.5 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้สอนอธิบายถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ เกณฑ์การวัดและการประเมินผล เพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิจัยในชั้นเรียน

3.2 ในแต่ละสัปดาห์จะแบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็นกลุ่มละ 5-6 คน ตามหัวข้อที่กำหนด โดยผู้วิจัยได้เลือกนักศึกษาที่มีผลการเรียนดี ปานกลาง และค่อนข้างอ่อนให้กระจายอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อให้ทุกกลุ่มมีความเท่าเทียมกัน

3.3 ในแต่ละสัปดาห์จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ตามตารางกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่วางแผนเอาไว้ทั้ง 8 สัปดาห์ โดยที่นักศึกษาจะต้องเปลี่ยนกลุ่มทุกสัปดาห์

3.4 หลังจากที่มีการเรียนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้สอนจะสรุปเนื้อหาและให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัดท้ายบท เพื่อประเมินผู้เรียน

3.5 เมื่อจัดกิจกรรมเสร็จสิ้นทั้ง 8 สัปดาห์ ผู้สอนได้ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังจากการเรียนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นเวลา 15 นาที

3.6 ผู้เรียนเข้าไปตอบคำถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นหลังจากการเรียนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในกลุ่มเฟสบุ๊ค ที่ผู้สอนได้ตั้งประเด็นคำถามเอาไว้ เพื่อสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแสดงคะแนนของนักศึกษาที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ โดยเทียบกับเกณฑ์กำหนดให้ผ่านเกณฑ์อยู่ที่ร้อยละ 80 โดยใช้สถิติทดสอบที่แบบ One - sample t test

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2) เพื่อศึกษาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่ เป็นการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาหลังการเรียนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้การวิเคราะห์แบบ Content Analysis ร่วมกับการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลและอภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่ ซึ่งแสดงผลคะแนนตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

คะแนนสอบ	n	Min	Mix	Mean	S.D.
หลังสอบ	30	14	20	17.20	1.32

จากตารางที่ 1 พบว่า หลังจากการทำแบบทดสอบของนักศึกษาหลังเรียนวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือทั้ง 4 รูปแบบ จำนวน 30 คน พบว่า มีนักศึกษาจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ตามที่กำหนด ไม่ผ่านเกณฑ์ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 มีคะแนนน้อยที่สุดเท่ากับ 14 คะแนน มีคะแนนมากที่สุดเท่ากับ 20 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.2 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.32

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสอบกับเกณฑ์ที่กำหนด โดยใช้สถิติเชิงบรรยายแบบ One - sample t test

n	\bar{x}	S.D.	เกณฑ์	t	Sig.
30	17.20	1.32	16	4.966	.000

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนทดสอบของนักศึกษาหลังการเรียนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายของแผนที่ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.32 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ที่กำหนดผ่านเกณฑ์ 16 คะแนนหรือร้อยละ 80 สรุปได้ว่าผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อศึกษาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่ จากการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการจัดกระบวนการกลุ่มทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบกลุ่มสืบค้น (Group Investigation: GI) รูปแบบกลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) รูปแบบแบ่งปันความสำเร็จ (Student Teams Achievement Division: STAD) และรูปแบบกลุ่มร่วมมือแข่งขัน (Team - Games - Tournament: TGT) ทำให้เกิดทักษะการทำงานเป็นทีม คือ 1) ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เนื่องจากมีการช่วยเหลืองานที่ได้รับมอบหมายร่วมกันภายในกลุ่ม 2) ได้รู้จักการวางแผนในการทำงานร่วมกันเพื่อให้งานประสบความสำเร็จและการแสดงออกถึงรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 3) เกิดความคิดที่หลากหลายมุมมอง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ทำให้งานออกมามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 4) ได้ฝึกการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนๆ และการเรียนรู้สิ่งใหม่ ได้เห็นถึงความสามารถของเพื่อนภายในกลุ่มที่หลากหลาย 5) สมาชิกภายในกลุ่มได้แสดงออกถึงความสามารถและความถนัดของตนเองในการทำงาน

ตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาหลังจากการเรียนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายของแผนที่

“ทำให้เกิดความสามัคคีในกลุ่ม เกิดกระบวนการแบ่งงาน ทำให้เรียนรู้วิธีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ”

“เป็นการฝึกทักษะในการทำงานร่วมกัน เพราะหลากหลายคน หลากหลายความคิด ทำให้เกิดการเคารพในความคิดที่ต่างกันในกลุ่ม”

“การทำงานแบบกลุ่มทำให้เกิดความร่วมมือสามัคคีกันภายในกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน และเลือกสิ่งที่ดีที่สุดมาจัดทำ ทำให้งานออกมามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น”

นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตจากทักษะการทำงานเป็นทีมที่ได้จากการเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ นักศึกษาได้สะท้อนว่า 1) ในบางครั้งการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มไม่ตรงกันทำให้เกิดความไม่เข้าใจและทะเลาะกัน ซึ่งเป็นเรื่องปกติของการทำงานร่วมกันของคนหลายคน อาจทำให้เกิดการถกเถียงเพราะความคิดเห็นที่ต่างกันในที่สุดท้ายสมาชิกทุกคนภายในกลุ่มก็ต้องหาข้อสรุปร่วมกันเพื่อให้สามารถดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายประสบความสำเร็จ 2) นักศึกษาบางคนเกิดความเครียดและความกดดันเมื่อแสดงความคิดเห็นแล้วแต่ไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนในกลุ่ม สังเกตได้จากนักศึกษาบางคนนั่งเงียบไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะเกรงว่าตนเองจะทำผิด ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มต้องแก้ไขในจุดนี้ยอมรับฟังความคิดเห็นของทุกคนภายในกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน 3) ความคิดเห็นของนักศึกษาในเรื่องความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่มไม่เท่ากัน ในบางกิจกรรมบางคนขาดความกระตือรือร้นและไม่ให้ความร่วมมือ เพราะคิดว่ามีเพื่อนทำอยู่แล้วทำให้ภาระงานส่วนใหญ่จะตกอยู่ที่หัวหน้ากลุ่มและคนที่ทำงานเพียงไม่กี่คน

ตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา

“ในบางครั้งอาจทำให้เกิดการทะเลาะและไม่เข้าใจกันเพราะความคิดเห็นไม่ตรงกัน”

“ทำให้บางครั้งไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะเกรงว่าจะไม่ถูก และเพื่อนๆ ภายในกลุ่มไม่ยอมรับความคิดเห็นของตน”

“นักศึกษาบางคนอาจไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน เพราะมีหัวหน้ากลุ่มคอยรับผิดชอบอยู่แล้ว”

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานเป็นทีม ในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ Slavin (1990) คือ นักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบกลุ่มเกมส์แข่งขัน (TGT) มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนมากกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบร่วมมือรูปแบบกลุ่มเกมส์แข่งขัน (TGT) สามารถนำมาใช้เพื่อการพัฒนาในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวัน สุวรรณสถิตย์ (2557) ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือด้วยวิธีแบ่งกลุ่มคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรี ภาตครบุรี (2556) ศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ภาษาจรโลงใจ และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องทักษะการทำงานเป็นทีมนั้นพบว่าจะส่งผลดีต่อผู้เรียนตามที่ศนา แคมมณี (2552) ได้กล่าวไว้ คือ 1) ช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 2) ช่วยให้ผู้เรียนมีน้ำใจนักกีฬามากขึ้นเห็นคุณค่าความแตกต่างที่หลากหลาย การประสานสัมพันธ์และความร่วมมือกัน 3) ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้สึกดีเกี่ยวกับตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น แต่ในบางครั้งการทำงานร่วมกันอาจทำให้เกิดความขัดแย้งกันบ้างเนื่องจากความคิดเห็นไม่ตรงกันและความรู้สึกไม่เท่าเทียมกันในการปฏิบัติงานกลุ่ม ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ งาน เรียนรู้การวางแผน และเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้งานสำเร็จและมีประสิทธิภาพเป็นการฝึกทักษะในห้องเรียนที่จะช่วยเติมเต็มประสบการณ์ก่อนการทำงาน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานเป็นทีม ในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลังจากดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนที่ได้นำเสนอไปแล้ว พบว่าหลังจากการทำแบบทดสอบนักศึกษาจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ตามที่กำหนดคือ 16 คะแนน ไม่ผ่านเกณฑ์ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 มีคะแนนน้อยที่สุดเท่ากับ 14 คะแนน มีคะแนนมากที่สุดเท่ากับ 20 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.2 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.32 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นักศึกษาเกิดทักษะในการทำงานเป็นทีมและเกิดการเรียนรู้จากการเรียนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ 1) ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เนื่องจากมีการช่วยเหลืองานที่ได้รับมอบหมายร่วมกันภายในกลุ่ม 2) ได้รู้จักการวางแผนในการทำงานร่วมกันเพื่อให้งานประสบความสำเร็จและการแสดงออกถึงรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 3) เกิดความคิดที่หลากหลายมุมมอง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ทำให้งานออกมามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 4) ได้ฝึกการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนๆ และการเรียนรู้สิ่งใหม่ ได้เห็นถึงความสามารถของเพื่อนภายในกลุ่มที่หลากหลาย 5) สมาชิกภายในกลุ่มได้แสดงออกถึงความสามารถและความถนัดของตนในการทำงาน นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตจากทักษะการทำงานเป็นทีม คือ 1) ในบางครั้งการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มไม่ตรงกันทำให้เกิดความไม่เข้าใจและทะเลาะกัน 2) นักศึกษาบางคนเกิดความเครียดและความกดดันเมื่อแสดงความคิดเห็นแล้วแต่ไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนในกลุ่ม 3) ความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่มไม่เท่ากัน บางคนขาดความกระตือรือร้น เพราะภาระงานส่วนใหญ่จะตกอยู่ที่หัวหน้ากลุ่มและคนทำงานไม่กี่คน

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานเป็นทีมในรายวิชาแผนที่และการแปลความหมายแผนที่ นักศึกษาส่วนใหญ่ได้สะท้อนถึงรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ชื่นชอบมากที่สุดคือรูปแบบกลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) ในกิจกรรมเรื่องทิศทาง เพราะได้คิดวางแผนในการปฏิบัติงานร่วม ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำงานและได้แสดงศักยภาพของตนเองตามความถนัดส่งผลให้งานออกมามีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบและการนำผลการวิจัยไปปรับใช้ประโยชน์ดังนี้

1. จากการสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่าทักษะการทำงานเป็นทีมมีทั้งข้อดีและข้อด้อยที่ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจการทำงานร่วมกันมากยิ่งขึ้น เกิดการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันของเพื่อนภายในกลุ่ม ซึ่งอาจมีความขัดแย้งกันบ้าง แต่ในจุดนี้ผู้วิจัยกลับมองว่าเป็นเรื่องดีที่ทำให้นักศึกษาต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ในอนาคต

2. ผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาในครั้งนี้ไปต่อยอดและปรับใช้ในรายวิชาภูมิศาสตร์กายภาพของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 1/2561 โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เนื่องจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เข้ามาเรียนส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้แตกต่างกันมากและยังไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ดังนั้นการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเพื่อนช่วยเพื่อนจะช่วยให้นักศึกษาได้สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีและเกิดการเรียนรู้ระหว่างการทำงานร่วมกันทำให้นักศึกษากันมากขึ้น

3. ในการทำวิจัยในครั้งนี้ไปควรมีการทดสอบ t test ในแต่ละวิธีสอนของแต่ละคาบเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของรูปแบบการสอนแทนที่จะเป็นการทดสอบโดยภาพรวมเหมือนในครั้งนี้

4. ควรมีการจัดกระบวนการกลุ่มให้มีสมาชิกน้อยลงเหลือกลุ่มละ 3-4 คน เพื่อจะได้กระจายการทำงานให้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้น แต่ยังคงให้มีสมาชิกภายในกลุ่มคละกันทั้งคนเก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือระหว่างกันภายในกลุ่ม และควรมีการใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคอื่นๆ เช่น เทคนิคการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เทคนิคการสอนแบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เทคนิคการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เพื่อหาข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอนให้นักศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับคำแนะนำและให้คำปรึกษาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาฟีฟิ ลาเต๊ะ และคณะ จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

บรรณานุกรม

Slavin, R. (1990). *Cooperative Learning: Theory Research and Practice*. New Jersey: Prentice-Hall.

ทิพวัน สุวรรณสถิตย์. (2557). การศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือด้วยวิธีแบ่งกลุ่มคละผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. คุรุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ทิตนา แชมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประภาภรณ์ พลเยี่ยม ประวิทย์ สิมมาทัน และพงษ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์. (2560). การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ 2 ร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2 (น. 102). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข. (2557). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน 1. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.

ลำเทียน เผ่าอาจ. (2559). การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมืองตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุนทรี ถาดครบุรี. (2556). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ภาษาจรโลงใจ และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT. ราชพฤกษ์. 11(1), 37-45.